

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0244

EDUCATION SCIENCES

Received: August 2010
Accepted: October 2010
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Fatih Aydın
Karabük University
fatihaydin@karabuk.edu.tr
Karabük-Turkey

**SOSYAL BİLİMLER LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA DERSİNDEKİ "PORTFOLYO"
UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (İSTANBUL ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Bu çalışma, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersindeki portfolyo uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Tarama modeli niteliğinde olan bu araştırmanın çalışma grubunu, 2009-2010 öğretim yılı ikinci döneminde, İstanbul'da bir Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören 165 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Gözüm (2008)'den yararlanılarak geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırmada toplanılan veriler SPSS programında frekans, yüzde değer ve ilişkisiz t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan portfolyolar hakkındaki görüşleri değerlendirilmiş ve öğrencilerin portfolyonun tanımı, amacı, içeriği ve uygulaması ile portfolyo sürecinde öğretmen, öğrenci ve velinin görevlerine ilişkin yeterli bir bilgiye sahip olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırmada, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersindeki portfolyo uygulamaları hakkındaki görüşlerinin, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Portfolyo, Coğrafya Dersinde Portfolyo, Ortaöğretim, Öğrenci Görüşleri

**SOCIAL SCIENCES HIGH SCHOOL STUDENTS' VIEWS TOWARDS "PORTFOLIO"
APPLICATIONS IN GEOGRAPHY LESSONS (İSTANBUL CASE)**

ABSTRACT

This study aimed to examine the social sciences high school students' views on portfolio applications in geography lessons. The research group of the study which is considered as a scanning model was composed of 165 second term students in social sciences high school in 2009-2010 academic year. As a means of datum gathering the survey taken and derived from Gözüm (2008) was used. The collected datum was analyzed through frequency, percentage and irrelevant t-test in SPSS program. The social sciences high school students' views on applied portfolios in geography lessons were evaluated and it was found out that the students do not have sufficient information about the definition, target, content and application of the portfolios and the information about teacher, student and parents' duties in the process. It is also concluded in the research that the social sciences high school students' views on applied portfolios in geography lessons do not indicate a meaningful variation according to gender.

Keywords: Geography, Portfolio, Portfolio In Geography Lesson, Secondary Education, Students' Views

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Okul programlarının ayrılmaz bir parçasını oluşturan ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin eğitiminde çok önemli bir role sahiptir. Ülkemizdeki ölçme ve değerlendirme etkinlikleri daha çok eğitim sürecinde belirli aralıklarla, öğretmenin belirlediği ölçütlere göre, öğrencileri birbirleriyle karşılaştırma biçiminde yapılmaktadır. Geleneksel olan bu anlayışta, öğretmene değerlendirme etkinliğinin tek belirleyicisi ve yürütücüsü rolü verilmektedir. Bu tür değerlendirme anlayışında öğrencinin bilgiyi öğrenirken nasıl bir yol izlediği, nasıl düşündüğü, nasıl analizler yaptığı ve bilgiyi nasıl yapılandırdığı ve diğer insanlarla nasıl iletişim kurduğu gözlenememektedir. Yapısalcı öğrenme kuramının ilkelerinin benimsenmesiyle değerlendirmede, geleneksel yaklaşımlarla gözlenemeyen kazanımların gözlenmesini sağlayan yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımlar, gelişen ve küreselleşen dünyamızda sürekli yenilenen ve değişen bilgiye ayak uydurabilecek ve bu bilgileri kullanarak yeni bilgiler ve ürünler ortaya koyabilecek bireyler yetiştirebilmeyi hedeflemektedir. Arzulanan bu hedefe ulaşabilmek, ancak gelişen dünyaya uygun değerlendirme yaklaşımları geliştirmekle mümkün olabilir. Bu ise var olan değerlendirme yaklaşımlarının yanında yeni yaklaşımların oluşturulmasını gerektirmektedir. Bu yeni yaklaşımlardan biri de portfolyolardır (Öncü,2009).

Portfolyonun dilimizdeki karşılığı "gelişim dosyası", "ürün dosyası", "tümel değerlendirme" "ürün seçki dosyası" yada "portföy" gibi sözcüklerle ifade edilmektedir. Portfolyonun ne olduğu kullanıcıların amacına ve kullanım biçimine göre değiştiğinden tek bir tanımı yapılamamaktadır. Portfolyo hakkında yapılan bazı tanımlar şunlardır: Portfolyo "Tanımlanmış bir süreç boyunca öğrenenin ortaya koyduğu öğrenme ürünlerini yansıtan, çalışmalarını ve etkinliklerini içeren ve öğrenenin bireysel gelişimi ve performansını hakkında ayrıntılı bilgi sağlayan döküman" olarak ifade edilmiştir (Demirel, 2003,s.24). Portfolyo, öğrencilerin bilgisi, yetenekleri ve eğilimleri ile ilgili sadece seçilmiş ve öğrencilerin belirli işlerini kapsayan bitmiş bir ürün olarak tanımlanmaktadır (Barnett, 1995). Öncü (2009), öğrenci gelişim dosyasını kapsamlı bir şekilde şöyle tanımlamıştır:"Öğrencinin bir veya daha çok yeteneğindeki gelişimini veya akademik başarısını değerlendirebilmek için önceden belirlenen öğretim hedeflerine ulaşabilmede izledikleri yolların ve kazanımların planlı ve sistematik olarak incelenmesini sağlayan öğrenme ürünlerinden oluşmuş dokümanların kağıt dosyalarda toplanması veya elektronik ortamda kaydedilerek saklanmasıdır."

Alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak portfolyoyu, öğrencilerin yaratıcı düşüncesini geliştirme özelliği sayesinde klasik değerlendirme testlerine karşı bir alternatif yapmaktadır. Bu nedenle eğitimde öğrencilerinin bilgi ve becerilerini değerlendirmede daha anlamlı ve kapsamlı bir yol sağlayan alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının kullanılmasına büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Son yıllarda portfolyo ve uygulamaları hakkında yurt içinde yurt dışında birçok araştırma yapılmıştır (Caceres, Chamoso ve Azcarate, 2010; Ritzhaupt, Ndoye ve Michele, 2010; Meeus, Van Petegem ve Engels, 2009; Barnett, 1995; Kaptan ve Korkmaz, 2000; Ocak, 2006; Okçu, 2007; Bahçeci, 2006; Parlakyıldız, 2008; Okan, 2005; Demirli, 2007; Öncü,2009; Turan ve Orhan, 2007; Gözüm, 2008; Sırkıntı, 2007; Mıhladız, 2007). Araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre; portfolyo ile değerlendirmenin, geleneksel ölçme araçları ile yapılan ölçme ve değerlendirmelere göre karşılaştırıldığında öğretime katkılarından dolayı eğitim alanında kullanılması gerektiği önerilmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bilgi çağının yaşandığı günümüzde eğitim sistemimizde temel amaç, öğrencilerimize mevcut bilgileri aktarmaktan çok bilgiye ulaşma becerilerini kazandırmak olmalıdır. Bu ise üst düzey zihinsel süreç becerileriyle olur. Yani ezberden çok kavrayarak öğrenme, karşılaşılan yeni durumlarla ilgili problemleri çözebilme ve bilimsel yöntem süreç becerilerini gerektirir (Kaptan, 1999). Bu becerilerin kazandırıldığı derslerin birisi de coğrafya'dır. Bu derste, insanların içinde yaşadığı çevrenin doğal ve beşeri özellikleri bilimsel yönden ele alınıp incelenir. Coğrafya dersindeki kazanımları bir tek ölçme aracı veya yöntemi ile ölçmek, yeterli değildir. Öğrencilere ait her türlü ölçme sonuçları ve değerlendirmeler, öğrenci faaliyetleri bireysel gelişim dosyalarında (portfolyo) toplanabilir. Gelişmiş ülkelerde portfolyo uzun yıllardır okullarda öğretim materyali ve değerlendirme aracı olarak kullanılırken; ülkemizde ise portfolyo, eğitim literatüründe henüz yeni yer almaya başlamaktadır.

Ulusal ve uluslararası düzeyde ülkelerin gelişmeyi sağlayabilmesi amacıyla ortaya çıkan yeni ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, öğrencilerin gelecekte başarılı olabilmesi için programı sorgulayan ve uygun çözümler getiren bir süreçtir. Bu süreçte öğrenciler, ezberciliğe yönelik çoktan seçmeli testlerden daha çok ne bildiklerini veya ne yapabileceklerini ortaya çıkaran, yeteneklerini sergileyebilecekleri bir şey üretmeye yönelik doğru bir değerlendirme aşında yer alırlar (Gözüm, 2008). 2005 yılında yürürlüğe giren ve tüm Türkiye'de uygulanmaya başlayan Coğrafya Dersi Öğretim Programında, geleneksel ölçme ve değerlendirme anlayışından çok portfolyo gibi alternatif ölçme ve değerlendirme anlayışı üzerinde özellikle durulmaktadır.

Her dersin eğitiminde olduğu gibi coğrafya eğitiminde de ölçme ve değerlendirme, öğretimi tamamlayan bir süreçtir ve bu süreç içerisinde bir takım aksaklıklar ve sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan bu aksaklık ve sorunların çözümleri için yapılan ölçme değerlendirme işlemlerinin durumunun bilinmesi gerekir. Ortaöğretim coğrafya öğretiminde, uygulanmasına başlanılan portfolyo değerlendirmenin ne kadar iyi anlaşıldığı, ne kadar öğrenildiği, nasıl uygulandığı, nasıl değerlendirildiği ve uygulamada karşılaşılan güçlüklerin neler olduğunun araştırılması gerekmektedir. Elde edilen sonuçların, öğrenci değerlendirme aşamalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapılan literatür taramasında ülkemizde portfolyo kullanımı ile ilgili araştırmaların genellikle Fen Bilgisi ve Matematik dersine yönelik olduğu görülmektedir. Ülkemizde coğrafya dersinde portfolyo uygulamaları hakkında öğrenci görüşlerinin alındığı her hangi bir çalışma yapılmamıştır. Coğrafya eğitiminde portfolyo üzerine yapılmış olan bu ilk çalışmanın, coğrafya eğitimi alanına ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.1. Problem Cümlesi (Problem Sentence)

Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin, Coğrafya dersinde uygulanan portfolyo (ürün dosyası) hakkında görüşleri nelerdir ve bu görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2.1.1. Alt Problemler (Sub Problems)

- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının tanımı hakkında görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının amacı hakkında görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının içeriği hakkında görüşleri nelerdir?

- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hazırlama sürecinde öğretmenin yerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hazırlama sürecinde öğrencinin yerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası çalışmalarında veli hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hakkında görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Deseni (Design of the Study)

Bu araştırma, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan portfolyo hakkında görüşlerini saptamak amacıyla tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2002).

3.2. Çalışma Grubu (Working Group)

Araştırmanın örnekleme, tesadüfi örneklem yoluyla oluşturulmuştur. Bu tür seçimde örneklem, belirlenen listeden rastgele olarak seçilir (Çepni, 2007, s.20). Araştırmaya, 2009-2010 öğretim yılı, ikinci döneminde, İstanbul Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören 165 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları

(Table 1. Frequency and percentage distributions of the students participated in the research according to gender)

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	72	43.6
Erkek	93	56.4
Toplam	165	100.0

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan toplam 165 öğrencinin 72 tanesi kız, 93 tanesi erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı (Data Collection Intuments)

Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersindeki portfolyo uygulamaları hakkında görüşlerini saptamak amacıyla hazırlanan veri toplama aracı (anket), Gözüm (2008)'den yararlanılarak geliştirilmiştir. Fen ve Teknoloji dersinde uygulanan bu anket maddeleri, uzman görüşleri (Coğrafya eğitimi alanında çalışan 2 adet Yardımcı Doçente) doğrultusunda coğrafya dersine uyarlanmıştır. Hazırlanan anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapabilmek için, 115 öğrenci üzerinde pilot uygulaması yapılmıştır. Toplam 51 maddeden oluşan anketin KMO değeri .71 ve güvenilirlik katsayısı .89 bulunmuştur. Bu değerler, anketin geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2010).

3.4. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Anketlerden elde edilen verilerin analiz edilmesinde SPSS 15.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Çalışma grubundan elde edilen veriler, frekans ve yüzde değerlerine bakılarak analiz edilmiştir. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hakkında görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ise, ilişkisiz t-testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular tablolastırılarak, yorumlanmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Bu bölümde; verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular, bu bulgulara ilişkin sonuçlar ve yorumlar alt problemlerin sırasına uygun olarak verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular (Findings Related to First Sub-Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının **tanımı** hakkında görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 2'de ifade edilmiştir.

Tablo 2. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde ürün dosyası tanımı hakkındaki görüşleri
(Table 2. Social sciences high school students' views on the definition of portfolios in geography lessons)

ÜRÜN DOSYASI (PORTFOLYO) TANIMI	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Ürün dosyasının ne anlama geldiğini tam olarak tanımlayabilir misiniz?	62	37.6	84	50.9	19	11.5
Ürün dosyasının amaçlarını sıralayabilir misiniz?	29	17.6	91	55.2	45	27.3
Ürün dosyasının kullanımının yararlarını söyleyebilir misiniz?	48	29.1	82	49.7	35	21.2
Ürün dosyasının içeriğinde neler bulunması gerektiğini biliyor musunuz?	39	23.6	73	44.2	53	32.1
Ürün dosyasında öğretmenin yapması gerekenleri biliyor musunuz?	22	13.3	59	35.8	84	50.9
Ürün dosyasında sizlerin yapması gerekenleri biliyor musunuz?	48	29.1	66	40.0	51	30.9
Ürün dosyasında ailenizin yapması gerekenleri biliyor musunuz?	14	8.5	39	23.6	112	67.9
Ürün dosyasının nasıl uygulandığını tam olarak açıklayabilir misiniz?	25	15.2	61	37.0	79	47.9
Ürün dosyasının nasıl değerlendirildiğini biliyor musunuz?	18	10.9	48	29.1	99	60.0

Tablo 2'de Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin ürün dosyası tanımına ilişkin kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileri; ürün dosyasının ne anlama geldiğini, amaçlarını, yararlarını, içeriğinde nelerin bulunması gerektiğini ve bu uygulamada kendilerine düşen görevleri **kısmen** bildiklerini düşünmektedirler. Ayrıca, sosyal bilimler lisesi öğrencileri ürün dosyasında ailelerinin yapması gerekenleri bilenlerin oranı %8.5 iken, bilmeyenlerin oranı %67'dir. Yine aynı şekilde ürün dosyasının nasıl değerlendirildiğini bilenlerin oranı %10.9 iken, bilmeyenlerin oranı

%60'dır. Yani sosyal bilimler lisesi öğrencileri portfolyonun tanımı ve ne anlama geldiği konusunda yeterli bir bilgiye sahip değildir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

(Findings Related to Second Sub Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının amacı hakkında görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 3'de ifade edilmiştir.

Tablo 3. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde, ürün dosyasının amacı hakkındaki görüşleri

(Table 3. Social sciences high school students' views on the purpose of portfolios in geography lessons)

COĞRAFYA DERSİNDE ÜRÜN DOSYASININ AMACI	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Ürün dosyasının, sizlerin öz disiplin ve sorumluluk bilincinizi geliştirdiğine inanıyor musunuz?	55	33.3	57	34.5	53	32.1
Sizlerin gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı izlenebildiğine inanıyor musunuz?	38	23.0	62	37.6	65	39.4
Sizlerin gelecekteki öğrenmelerinize bilgi sunduğu ve ışık tuttuğuna inanıyor musunuz?	51	30.9	57	34.5	57	34.5
Sizlerin yeteneklerinizi sergilemenizi ve ilgi alanlarınızı geliştirdiğini düşünüyor musunuz?	53	32.1	67	40.6	45	27.3
Sizlerin kendi çalışmalarınızı değerlendirmenize olanak verdiğini düşünüyor musunuz?	63	38.2	55	33.3	47	28.5

Tablo 3'de öğrencilerin ürün dosyasının amacına ilişkin kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Ankete katılan sosyal bilimler öğrencileri, ürün dosyasının amacıyla ilgili ifadelerle verdikleri cevaplarda bir denge söz konusudur. Yani anketteki ifadelerle verilen "evet-kısmen-hayır" cevaplarında dengeli bir dağılım vardır. Örneğin, "Ürün dosyasının, sizlerin öz disiplin ve sorumluluk bilincinizi geliştirdiğine inanıyor musunuz?" sorusuna öğrencilerin %33.3'ü "evet", %34.5'i "kısmen" ve %32.1'i "hayır" cevabını vermişlerdir. Bu durumda, sosyal bilimler lisesi öğrencileri ürün dosyasının amacını kısmen bildikleri sonucuna ulaşılabilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

(Findings Related to Third Sub Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının içeriği hakkında görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 4'de ifade edilmiştir.

Tablo 4. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde ürün dosyasının içeriği hakkındaki görüşleri
(Table 4. Social sciences high school students' views on the content of portfolios in geography lessons)

COĞRAFYA DERSİNDE ÜRÜN DOSYASININ İÇERİĞİ	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Sizlerin coğrafya ile ilgili yazılmış ödevlerinizin ürün dosyanızda olması gerektiğini düşünüyor musunuz?	57	34.5	53	32.1	55	33.3
Sizlerin araştırmalarınızın, problemlerinizin ve stratejilerinizin ürün dosyasında olması gerektiğini düşünüyor musunuz?	69	41.8	52	31.5	44	26.7
Sizlerin yapmış olduğu resimler, diyagramlar, fotoğraflar olmalı mıdır?	92	55.8	30	18.2	43	26.1
Sizlerin hazırladığı konuyla ilgili video ve ses kasetleri ürün dosyasında yer verilmeli midir?	79	47.9	43	26.1	43	26.1
Sizlerin grup ödevleri ve proje çalışmalarınızın da ürün dosyasında bulunması gerektiğini düşünüyor musunuz?	82	49.7	48	29.1	35	21.2
Öğrenci ürün dosyasında öğretmen anekdotları bulunmalı mıdır?	54	32.7	52	31.5	59	35.8
Ürün dosyasında öğretmen kontrol listelerinin de bulunması gerektiğini düşünüyor musunuz?	40	24.2	49	29.7	76	46.1
Ürün dosyasında sizlerin tekrar yapmak isteği ödevler bulunmalı mıdır?	52	31.5	48	29.1	65	39.4
Ürün dosyasına, öğrenci istediği her çalışmayı koymalı mıdır?	59	35.8	57	34.5	49	29.7
Ürün dosyasını içeriğine öğretmen ve öğrenci birlikte mi karar vermelidir?	77	46.7	47	28.5	41	24.8
Ürün dosyasına öğrenci her zaman yapmış olduğu en iyi örnekleri mi koymalıdır?	37	22.4	47	28.5	81	49.1
Sizlerin ürün dosyasına koymak için seçtiğiniz çalışmalarınızda objektif davrandığınızı düşünüyor musunuz?	44	26.7	69	41.8	52	31.5
Ürün dosyasında, öğrencilerin yazılı dışındaki sınavları, testleri ve bunlara ait kâğıtları bulunmalı mıdır?	57	34.5	45	27.3	63	38.2
Sizlerin yapmış olduğu deneyler ve bunların raporları da bulunmalı mıdır?	90	54.5	47	28.5	28	17.0
Ürün dosyasında sizlerin hazırladığı coğrafya ile ilgili kavram haritaları, poster çalışmalarını da yer almalı mıdır?	77	46.7	52	31.5	36	21.8
Ürün dosyasının nasıl değerlendirileceğini içeren formlar ve kâğıtlar bulunmalı mıdır?	71	43.0	47	28.5	47	28.5
Ürün dosyasına konulacak ürünler, tamamen öğrencilere mi bırakılmalıdır?	50	30.3	54	32.7	61	37.0
Ürün dosyasında, öğrenci ve öğretmen açısından "ne kadar çok ürün olursa o kadar iyi olur" düşüncesinde misiniz?	20	12.1	46	27.9	99	60.0

Tablo 4'de öğrencilerin ürün dosyası içeriğine ilişkin kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Bu kısımda öğrenciler ürün dosyasında; öğrencilerin araştırmaları, problem ve stratejileri, diyagramları, fotoğrafları, resimleri, video ve ses kasetleri, grup ödevleri ve proje çalışmaları, yapılan deney ve raporları, kavram

haritaları ve poster çalışmaları ve ürün dosyasının nasıl değerlendirileceğini içeren formların bulunması gerektiğine inanmaktadırlar. Ancak ürün dosyasında öğretmen anekdotlarının, öğretmen kontrol listelerinin, öğrencinin tekrar yapmak istediği ödevlerin, öğrencinin istediği her çalışmasının konulmasının, en iyi örnekleri koymasını, buna öğretmen ve öğrencinin birlikte karar vermesine, ayrıca bunda öğrencinin objektif davranabileceğine, öğrencinin yazılı dışındaki sınav, test ve kâğıtları koymasına ve tüm bu ürünlerin konulmasına tamamen öğrencilerin karar vermesine kısmen cevapları verdikleri yani bu konuda kesin bir yargıya varmadıkları görülmektedir. Anketin son maddesinde "ne kadar çok ürün olursa, o kadar iyi olur." düşüncesine ankete katılan öğrencilerin %60'ı "hayır" cevabını vererek bu görüşe katılmamaktadır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular (Findings Related to Fourth Sub Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hazırlama sürecinde öğretmenin yerine ilişkin görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 5'de ifade edilmiştir.

Tablo 5. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde ürün dosyası hazırlama sürecinde öğretmen hakkındaki görüşleri
(Table 5. Social sciences high school students' views on teachers during the portfolio preparation process in geography lessons)

COĞRAFYA DERSİNDE, ÜRÜN DOSYASI HAZIRLAMA SÜRECİNDE ÖĞRETMEN	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Ürün dosyasını öğretmeninize sizlere yeterince tanıttığına inanıyor musunuz?	22	13.3	49	29.7	94	57.0
Öğretmeniniz sizlere, ürün dosyasında nelerin bulunması gerektiğini açıkladı mı?	28	17.0	41	24.8	96	58.2
Öğretmeniniz sizlere, ürün dosyasındaki her aşamanın nasıl değerlendirileceğini açıkladı mı?	15	9.1	36	21.8	114	69.1
Öğretmeniniz sizlere, puanlamadan, ölçeklerden haberdar etti mi?	20	12.1	34	20.6	111	67.3
Öğretmeniniz, ürün dosyası ile ilgili sizlere geri bildirimde bulundu mu?	12	7.3	45	27.3	108	65.5
Sizce öğretmeniniz, sizlerin ürün dosyasına bakarak profilinizi (güçlü ve zayıf yönlerinizi, yeteneklerinizi...) çıkarabilir mi?	40	24.2	57	34.5	68	41.2
Öğretmeninizin ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?	30	18.2	60	36.4	75	45.5

Tablo 5'de öğrencilerin ürün dosyası hazırlama sürecinde öğretmenin yerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğrencilerin soruların çoğuna "hayır" cevabı verdikleri görülmüştür. Öğrenciler, öğretmenlerinin ürün dosyası hazırlama sürecini, ürün dosyasında nelerin bulunması gerektiğini, ürün dosyasının her aşamasının nasıl değerlendirileceğini, puanlamaları, ölçekleri ve öğretmenlerinin ürün dosyasıyla ilgili geri bildirimde bulunmasını yeteri kadar açıkladığını düşünmemektedirler. Öğrenciler öğretmenlerinin ürün dosyalarına bakarak profillerini çıkarabileceklerine ve öğretmenlerinin ürün dosyası hakkındaki bilgilerinin yeterli olduğuna "kısmen" katılmaktadır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular (Findings Related to Fifth Sub Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hazırlama sürecinde öğrencinin yerine ilişkin görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 6'de ifade edilmiştir.

Tablo 6. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde ürün dosyası hazırlama sürecinde öğrenci hakkındaki görüşleri
(Table 6. Social sciences high school students' views on students during the portfolio preparation process in geography lessons)

COĞRAFYA DERSİNDE, ÜRÜN DOSYASI ÇALIŞMASINDA ÖĞRENCİ	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Ürün dosyanıza nelerin hangi çalışmalarını koyacağını biliyor musunuz?	28	17.0	67	40.6	70	42.4
Ürün dosyasına koymak için yapmış olduğunuz çalışmalarını belgelendiriyor musunuz?	27	16.4	50	30.3	88	53.3
Kendinizde ürün dosyası uygulamasından sonra iyi yönde gelişmeler olduğuna inanıyor musunuz?	34	20.6	65	39.4	66	40.0
Ürün dosyasının sizler için çok yararlı bir uygulama olduğuna inanıyor musunuz?	33	20.0	70	42.4	62	37.6

Tablo 6'da öğrencilerin, ürün dosyası çalışmalarında öğrencilerin yerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğrencilerin soruların çoğuna "kısmen" cevabı verdikleri görülmüştür. Ancak öğrenciler ürün dosyası çalışmalarını belgelendirmekte zorlandıklarını düşündükleri görülmektedir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar (Findings Related to Sixth Sub Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası çalışmalarında veli hakkındaki görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 7'de ifade edilmiştir.

Tablo 7. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde ürün dosyası hazırlama sürecinde veli hakkındaki görüşleri
(Table 7. Social sciences high school students' views on parents during the portfolio preparation process in geography lessons)

ÜRÜN DOSYASI ÇALIŞMALARINDA VELİ	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Ailenizin ürün dosyası hakkında yeterli kadar bilgi sahibi olduğuna inanıyor musunuz?	17	10.3	40	24.2	108	65.5
Ailenizin ürün dosyası uygulamasında sizlere destek olacağına inanıyor musunuz?	65	39.4	62	37.6	38	23.0
Ailenizin ürün dosyasının önemini bilip, yeterince değer verdiğini düşünüyor musunuz?	30	18.2	56	33.9	79	47.9

Tablo 7'de öğrencilerin ürün dosyası çalışmalarında veli hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenciler bu uygulamada ailelerinin ürün dosyası hakkında yeterli kadar bilgi sahibi olmadığını, ancak kendilerine destek verdiklerini düşünmektedirler. Yine ailelerinin bu uygulamanın önemini bilip, yeterince değer verdiğine ilişkin ifadeye "kısmen" cevabını daha çok vermişlerdir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular (Findings Related to Seventh Sub Problem)

"Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyasının uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik anketten elde edilen bulgular soru soru, yüzde ve frekans şeklinde Tablo 8'de ifade edilmiştir.

Tablo 8. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerin coğrafya dersinde ürün dosyasının uygulanmasına ilişkin görüşleri
(Table 8. Social sciences high school students' views on the application of portfolios in geography lessons)

COĞRAFYA DERSİNDE ÜRÜN DOSYASININ UYGULANMASI	EVET		KISMEN		HAYIR	
	f	%	f	%	f	%
Ürün dosyası uygulamasının, tam olarak uygulandığına inanıyor musunuz?	18	10.9	35	21.2	112	67.9
Ürün dosyası uygulamalarının çok zaman alıcı olduğunu düşünüyor musunuz?	66	40.0	65	39.4	34	20.6
Ürün dosyasının gerçekten uygulanması gerekliliğine inanıyor musunuz?	50	30.3	62	37.6	53	32.1
Ürün dosyasının tüm okullarda tam olarak uygulandığına inanıyor musunuz?	14	8.5	35	21.2	116	70.3
Ürün dosyası uygulamasının öğretmen, öğrenci ve veli açısından yararlarını gördünüz mü?	21	12.7	55	33.3	89	53.9

Tablo 8'de öğrencilerin ürün dosyasının uygulaması hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenciler, ürün dosyasının tam olarak ve tüm okullarda uygulandığına büyük oranda (%70) inanmadıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 8'de ayrıca dikkat çekici bir sonuçta; ürün dosyası uygulamasının öğretmen, öğrenci ve veli açısından yararlarını görenlerin sayısının görmeyenlere göre daha az olmasıdır. Öğrenciler bu uygulamanın çok zaman aldığı ve gerçekten uygulanması gerektiği sorusuna büyük çoğunluğu "kısmen" cevabını vermişlerdir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular (Findings Related to Eighth Sub Problem)

Araştırmanın sekizinci alt problemi "Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde uygulanan ürün dosyası hakkında görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" olarak ifade edilmiştir. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde portfolyo uygulamalarının ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ilişkisiz t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde portfolyo uygulamalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre t-Testi sonuçları
(Table 9. T-test results of social sciences high school students' views on portfolio applications according to gender)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	P
Erkek	92	110.09	17.57437	162	-.62	,53
Kız	72	108.40	17.06958			

Tablo 9 incelendiğinde; Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde portfolyo uygulamalarına ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p = ,53$). Bu bulgu, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin coğrafya dersinde portfolyo uygulamalarına ilişkin

görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA (CONCLISION AND DISCUSSIONS)

Öğrencilerin ürün dosyası hakkındaki görüşleriyle ilgili elde edilen sonuçlar ve yorumları aşağı verilmiştir.

Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin **ürün dosyası tanımına ilişkin** kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerinde ortaya çıkan sonuçta; öğrenciler ürün dosyasının ne anlama geldiğini, amaçlarını, yararlarını, içeriğinde nelerin bulunması gerektiğini ve bu uygulamada kendilerine düşen görevleri "kısmen" bildiklerini düşünmektedirler.

Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin ürün dosyasının amacına ilişkin kendi yeterlikleri hakkındaki görüşlerinde, öğrenciler ürün dosyasının amacıyla ilgili birçok konuda "kısmen" bilgiye sahip olduklarını sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilimler öğrencileri ürün dosyasında; öğrencilerin araştırmaları, problem ve stratejileri, diyagramları, fotoğrafları, resimleri, video ve ses kasetleri, grup ödevleri ve proje çalışmaları, yapılan deney ve raporları, kavram haritaları ve poster çalışmaları ve ürün dosyasının nasıl değerlendirileceğini içeren formların bulunması gerektiğine inanmaktadırlar. Gözüm (2008)'in çalışmasında ise; öğrenciler ürün dosyasında bulunmasını gerekenlerin yazılmış ödevleri, araştırmaları, problem ve stratejileri, diyagramları, fotoğrafları, resimleri, grup ödevleri ve proje çalışmaları, yapılan deney ve raporları, kavram haritaları ve poster çalışmaları ve ürün dosyasının nasıl değerlendirileceğini içeren formların bulunması gerektiğine inandıkları sonucuna varılmıştır. Ekmekçi'nin (2006) portfolyo ile ilgili yapmış olduğu araştırmada elde edilen sonuçta ise, öğrencilerin büyük çoğunluğunun portfolyonun yazma amacı olarak yazma becerilerini, gramer bilgilerini, kelime hazinesini, cümle kurma becerisini geliştirmek olarak algılamış olmalarıdır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, bu iki çalışmayı desteklemektedir.

Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin ürün dosyası hazırlama sürecinde öğretmenin yerine ilişkin görüşlerine ilişkin soruların çoğuna "hayır" cevabı verdikleri görülmüştür. Öğrenciler, öğretmenlerinin ürün dosyası hazırlama sürecini, ürün dosyasında nelerin bulunması gerektiğini, ürün dosyasının her aşamasının nasıl değerlendirileceğini, puanlamaları, ölçekleri ve öğretmenlerinin ürün dosyasıyla ilgili geri bildirimde bulunmasını yeteri kadar açıkladığını düşünmemektedirler.

Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin ürün dosyası hazırlama sürecinde öğrencinin yerine ilişkin soruların çoğuna "kısmen" cevabı verdikleri görülmüştür. Gözüm (2008)'in çalışmasında, ürün dosyası çalışmalarında öğrencilerin yerine ilişkin görüşlerinde; öğretmenlerinin bu konuda yeterli bilgiye sahip olduklarını, ürün dosyasına hangi çalışmayı koyacaklarını bildiklerini, bu çalışmalardan sonra kendilerinde iyi yönde gelişmeler olduğunu ve çok yararlı bir uygulama olduklarını düşündükleri gözlenmiştir.

Sosyal bilimler lisesi öğrencileri, portfolyo sürecinde ailelerinin ürün dosyası hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmadığını, ancak kendilerine destek verdiklerini düşünmektedirler. Yine ailelerinin bu uygulamanın önemini bilip, yeterince değer verdiğine ilişkin ifadeye "kısmen" cevabını daha çok vermişlerdir. Gözüm (2008), öğrencilerin ürün dosyası çalışmalarında veli hakkındaki görüşlerinde ise ailelerinin kendilerine destek olacaklarına ve yine ailelerinin bu uygulamanın önemini bilip, yeterince değer verdiğini düşündükleri sonucuna varılmıştır. Ancak ürün dosyası çalışmalarında ailelerinin yeteri kadar bilgi sahibi olduklarına kısmen inandıkları gözlenmiştir.

Sosyal bilimler lisesi öğrencileri, ürün dosyasının tam olarak ve tüm okullarda uygulandığına büyük oranda (%70) inanmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu uygulamanın çok zaman aldığı ve gerçekten uygulanması gerektiği sorusuna büyük çoğunluğu "kısmen" cevabını vermişlerdir. Aşağıda bu araştırmanın bulgularını destekleyen veya farklı sonuçlara ulaşmış araştırma bulgularının bazılarını yer verilmiştir.

Gözüm (2008) çalışmasında, öğrencilerin ürün dosyasının uygulaması hakkında; tam olarak uyguladıklarını ve gerçekten uygulanması gerektiğini düşünmektedirler. Ancak ürün dosyası uygulamasının çok zaman alıcı olduğuna, tüm okullarda tam olarak uygulandığına ve uygulamanın öğretmen, öğrenci ve veli açısından yararları olduğuna kısmen inandıkları gözlenmiştir.

Mıhladız (2007) Fen Bilgisi dersi için yaptığı portfolyo çalışması sonunda öğrencilere yönelttiği "Portfolyo uygulamasının size yarar sağladığına inanıyor musunuz?" sorusuna, öğrencilerin %100'ü portfolyonun çeşitli konularda yarar sağladığını düşünmektedir.

Ocak (2006), çalışmasında beşinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin portfolyo uygulamalarını desteklemişlerdir. Ancak, öğrenciler portfolyoların çok zaman alıcı olduğunu düşünmektedirler.

Özbaykuş (2008), Matematik dersi için yaptığı uygulamalı portfolyo çalışması sonucunda öğrenciler, portfolyo hazırlarken zorlandıklarını ama yine de portfolyo çalışması ile matematiğe bakış açılarının olumlu yönde değiştiğini, dersi daha çok sevdiklerini, bu uygulamadan mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.

Sırkıntı (2007) çalışmasında öğrenciler, portfolyoların çok zaman alıcı bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir.

6. ÖNERİLER (COMMENDATIONS)

- Coğrafya dersinde portfolyo uygulamalarının istenilen seviyede hedefe ulaşabilmesi için, coğrafya öğretmenlerine portfolyo gibi alternatif değerlendirme yöntem ve tekniklerini tanıtan hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Çünkü araştırmadan elde edilen dikkat çekici bulgulardan birisi de, öğrencilerin öğretmenlerinin portfolyo hakkındaki bilgisinin yetersiz olduğunu düşünmesidir. Bu noktadan hareketle, portfolyo çalışmalarını düzenleyen coğrafya öğretmenlerinin bu konudaki bilgilerinin yeterli olması önem arz etmektedir.

Artvinli (2007) bu konuyla ilgili olarak, yeni öğretim programının yaklaşımına uygun öğretmen kılavuz kitapları hazırlanması gerektiğini belirtmiştir.

- Coğrafya dersinde portfolyo uygulamanın daha başarılı olabilmesi için, sınıf ortamlarının dosyaları muhafaza etmeye, saklamaya ayrıca öğrencilerinin sunum çalışmalarında rahatlıkla sergileyebilecekleri uygun ortamın sağlanması gereklidir.
- Sosyal bilimler lisesi öğrencileri portfolyo uygulamalarının çok zaman alan bir uygulama olduğundan rahatsızlık duyduğunu belirtmişlerdir. Farklı derslerde yapılan çalışmalarda da (Caceres, Chamoso ve Azcarate, 2010; Ritzhaupt, Ndoye ve Michele, 2010; Sırkıntı, 2007; Ocak, 2006) bu durum ifade edilmiştir. Değerlendirmelerin çok uzun zaman alması ve kullanılacak çok değişik formların verilmesi yerine çok daha anlaşılır alternatif, pratik formlar kullanılmalıdır.
- Öğretmen ve öğrenci içinde bulunduğu şartlar dâhilinde ürünler hazırlamalıdır. Öğretmenin ürün belirlemede okulun ve çevrenin içinde bulunduğu sosyoekonomik durumu göz önüne alması gerekmektedir. Çünkü bazen öğretmen, öğrencilerden kendilerini hem ekonomik hem de zaman

açısından zorlayan çalışmalar yapmasını istemektedir. Bu durum öğrencileri ve velileri zor durumda bırakmaktadır.

- Bu çalışma, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin portfolyo hakkındaki görüşleri ile sınırlandırılmıştır. Diğer farklı türdeki liselerdeki öğrencilerden, lisans öğrencilerinden hatta coğrafya öğretmenlerinden coğrafya dersinde portfolyo kullanımı ile ilgili görüşleri alınmalıdır.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Artvinli, E., (2007). 2005 Yılı 9. Sınıf Coğrafya Öğretim Programı: Öğretmenler Açısından Uygulanabilirlik Düzeyi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Bahçeci, D., (2006). Anatomi Dersinde Portfolyo Kullanmanın Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Özellikleri Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
3. Barnett, B.C., (1995). Portfolio Use in Educational Leadership Preparation Programs: From Theory to Practice. *Innovative Higher Education*, 19(3), 197-206.
4. Büyüköztürk, Ş., (2010). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi el kitabı. (11. Basım). Ankara: PegemA Yayıncılık.
5. Caceres, M.S., Chamoso, J.M., and Azcarate, P., (2010). Analysis of the Revisions that Pre-Service Teachers of Mathematics Make of Their Own Project Included in Their Learning Portfolio. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 26 (5), pp:1186-1195.
6. Çepni, S., (2007). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
7. Demirel, Ö., (2003). Eğitim Sözlüğü. Ankara: PegemA Yayıncılık.
8. Demirli, C., (2007). Elektronik Portfolyo Öğretim Sürecinin Öğrenen Tutumlarına ve Öğrenme Algılarına Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
9. Ekmekçi, N., (2006). Ders Aracı Olarak Portfolyo Kullanımının Öğrenmeye Katkısı ile İlgili Öğretmen ve Öğrenci Algıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
10. Gözüm, S., (2008). İlköğretim 4., 5. ve 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Derslerinde Öğretmen ve Öğrencilerinin Ürün Dosyası (Portfolyo) ve İçeriğine İlişkin Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
11. Kaptan, F. ve Korkmaz, H., (2000). Fen Öğretiminde Tümel (Portfolyo) Değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, ss: 212-220.
12. Kaptan, F., (1999). Fen Bilgisi Öğretimi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
13. Karasar, N., (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
14. Meeus, W., Van Petegem, P. and Engels, N., (2009). Validity and Reliability of Portfolio Assessment in Pre-Service Teacher Education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 34 (4), pp:401-413.
15. Mıhladız, G., (2007). İlköğretim Fen Bilgisi Öğretiminde Portfolyo Uygulamasının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
16. Ocak, G., (2006). Ürün Seçki Dosyaları Hakkında Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Erzurum İli Örneği). *Milli Eğitim Bakanlığı. Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 170, ss:217-230.

17. Okan, N., (2005). İlköğretim 7. Sınıf Fen Bilgisi Dersindeki Portfolyo Uygulamasının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
18. Okçu, Y., (2007). Matematik Eğitiminde Portfolyo Değerlendirme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
19. Öncü, H., (2009). Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Bir Yaklaşım: Portfolyo Değerlendirme. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 13(1), ss:103-130.
20. Özbaykuş, P., (2008). İlköğretim 6. Sınıf Matematik Dersinde "Sayılardan Olasılığa Yansımalar" Ünitesindeki Portfolyo Çalışmaları Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
21. Parlakyıldız, B., (2008). Portfolyoya Dayalı Değerlendirmenin Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Bilişsel Yaşam Becerilerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
22. Ritzhaupt, A.D., Ndoye, A.P and Michele, A., (2010). Validation of the Electronic Portfolio Student Perspective Instrument (EPSPI): Conditions under a Different Integration Initiative. Journal of Digital Learning in Teacher Education, 26(3), pp:111-119
23. Sırkıntı, A., (2007). İlköğretimde Öğretmenlerin Matematik Dersinde Alternatif Değerlendirme Tekniği Olan "Ürün Seçki Dosyası (portfolyo)" Hakkında Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
24. Turan, M. ve Orhan, N., (2007). Opinions f Teachers Working In Primary Schools On Portfolio Evaluation Process. E-Portfolio Process in Vocational Education: Present and Future Leonardo da Vinci Pilot Project Conference. Romania.